

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/41/2025
Identifikačné číslo spisu: 4409206626
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:4409206626.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Q. V., nar. XX. XX. XXXX, B. XX/XX, XXXX E., K. S., právne zastúpená: JUDr. Milan Žoldoš, advokát, s.r.o., Poprad, Karpatská 11, proti žalovanému: Priemyselný park Štúrovo, a. s., Štúrovo, Továrenská 1, IČO: 31 410 146, právne zastúpený: soukeník - štrpka s. r. o., Bratislava, Strážnická 8141/5, IČO: 36 862 711, o vypratanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 5C/143/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. apríla 2024 sp. zn. 5Co/33/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 30. apríla 2024 sp. zn. 5Co/33/2023 v spojení s uznesením Okresného súdu Nové Zámky č. k. 5C/143/2009 - 859 zo dňa 9. augusta 2024 a uznesenie Okresného súdu Nové Zámky č. k. 5C/143/2009 - 907 zo dňa 20. novembra 2024 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 9. decembra 2022 č. k. 5C/143/2009-719 rozhodol tak, že žalobu zamietol (prvý výrok). Zároveň rozhodol o trovách konania tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (druhý výrok).
1.1. Rozhodnutie právne odôvodnil podľa ust. § 139, § 140, § 143 ods. 1, § 185 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 3 ods. 1, § 119 ods. 2, § 135c ods. 1 až 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), § 2 ods. 1 až 3, 5, § 12 ods. 2, 3 zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dráhach“), § 43 ods. 1, § 43a ods. 3 zákona č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (ďalej len „stavebný zákon“). Pokiaľ ide o rozhodnutie vo veci samej, tak prvoinštančný súd uviedol, že žalobca - pôvodne X. V. narodený XX. XX. XXXX v zastúpení svojím opatrovníkom X. V. narodený XX. XX. XXXX - sa žalobou doručенou na súd prvej inštancie dňa 28. 05. 2009 domáhal voči žalovanému označenému pôvodne ako Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. vydania rozkazu o vypratanie nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva číslo XXXX, parcela číslo 1398/93 o výmere 5453 m², ktorá je vedená v katastrálnom území obce Š.. Návrhom doručeným na súd prvej inštancie dňa 06. 10. 2009 žalobca navrhol, aby namiesto neho do konania vstúpila ako žalobkyňa Q. V., narodená XX. XX. XXXX, bytom S.. K. XX, Ž.. Okresný súd Nové Zámky

uznesením č. k. 5C/143/2009-60 zo dňa 2. februára 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 1. marca 2010, tomuto návrhu vyhovel. Okresný súd vo veci rozhodol v poradí prvým rozsudkom č. k. 5C/143/2009-474 zo dňa 09. 06. 2020 tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd v Nitre, ako odvolací súd, na základe odvolania žalobkyne uznesením č. k. 5Co/147/2020-580 zo dňa 27. 10. 2021 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V uvedenom uznesení odvolací súd okrem iného uviedol, že súd prvej inštancie sa v čase podania predmetnej žaloby a aj neskôr dopustil procesného pochybenia v tom smere, že s poukazom na v čase podania žaloby účinné ustanovenie § 43 ods. 1 OSP (od 01. 07. 2016 § 129 ods. 1 CSP) vo vzťahu k žalobkyni nerealizoval žiadny taký procesný úkon, ktorým by sa snažil odstrániť rozpory medzi žalobným petitom a tvrdeniami žalobkyne uvádzanými v žalobe. Za týmto účelom mala byť žalobkyňa (resp. jej právny predchodca) v príslušnej lehote vyzvaná súdom na odstránenie takejto vady žaloby, aby bolo nad všetky pochybnosti zrejmé, či ide o žalobu podanú podľa § 126 ods. 1 OZ alebo podľa § 135c OZ. Krajský súd ďalej poukázal na to, že súd prvej inštancie sa absolútne žiadnym spôsobom nevysporiadal s obsahom potvrdzujúceho rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 25. 09. 2019 č. k. 9Co/48/2018-1253 vo vzťahu k prvoinštančnému rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 13. 07. 2016, č. k. 16C/147/2009-1237. Poukázal na to, že Krajský súd v Nitre v potvrdzujúcom rozsudku uviedol, že pokiaľ ide o parcelu 1600/2 zapísanú v pozemkovoknižnej vložke 636, nedošlo k jej vyvlastneniu, pretože v tomto smere neexistovalo spôsobilé rozhodnutie. Odvolací súd k uvedenému „vyvlastneniu“ okrem iného skonštatoval, že nemohlo platne prebehnúť, pretože žalobkyni, resp. jej právnym predchodcom žiadna finančná náhrada poskytnutá nebola. Ďalej bolo odvolacím senátom 9Co na Krajskom súde v Nitre uvedené, že vlastníkom nemôže stratiť vlastnícke právo k veci na základe rozhodnutia v konaní, ktorého účastníkom nebol. Po vrátení veci odvolacím súdom súd prvej inštancie vykonal dokazovanie výpisom z listu vlastníctva číslo XXXX pre katastrálne územie Š., geometrickým plánom číslo 44/2009, kópiou katastrálnej mapy na parcelu číslo 1398/93, správou katastra Nové Zámky zo dňa 13. 05. 2010, výsluchom svedka Ing. Q. O., výpisom z obchodného registra žalovaného, rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 16C/147/2009, rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/48/2018, fotodokumentáciou doloženou v spise, rozhodnutím dopravného úradu zo dňa 15. 12. 2014 a ďalšími v spise založenými dokladmi.

1.2. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie v prvom rade (viazaný právnym názorom súdu druhej inštancie) zaoberal špecifikáciou predmetu konania. Právny zástupca žalobcu podaním zo dňa 17. 01. 2022 navrhol zmenu petitu, o ktorej Okresný súd Nové Zámky rozhodol uznesením č. k. 5C/143/2009-644 zo dňa 20. 04. 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 30. 05. 2022. Nad rámec odôvodnenia uvedeného uznesenia súd prvej inštancie konštatoval, že všetky dôkazy, ktoré boli do právoplatnosti uvedeného uznesenia vykonané mohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe; aplikácia § 143 ods. 1 CSP, teda nepripustenie zmeny žaloby, by nebola v súlade so zákonom. Ďalšie dokazovanie vykonané v priebehu konania podľa názoru súdu nenarušilo procesnú ekonómiu. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti, parcely číslo 1398/93 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 5.459 m², ktorá je zapísaná na liste vlastníctva číslo XXXX v katastrálnom území Š. je žalobkyňa. Predmetná nehnuteľnosť bola vytvorená geometrickým plánom číslo 44/2009 zo dňa 20. 04. 2009, overeným dňa 28. 04. 2009 pod číslom 459/9 a zápis do katastra nehnuteľností bol vykonaný na žiadosť pôvodného žalobcu, teda X. V., narodeného XX. XX. XXXX. Novovytvorená parcela číslo 1398/93 pozostáva z časti pozemnoknižnej parcely číslo 1600/2, roľa o výmere 44.930 m² pôvodne zapísanej v pozemnoknižnej vložke číslo 636 pre katastrálne územie obce R. a katastrálne územie obce Š.. Okresný súd konštatoval, že v ďalšom konaní pred súdom prvej inštancie medzi stranami sporu nebolo sporné, že vlastníkom pozemku parc. č. 1398/93 k. ú. Š. je žalobkyňa. Právny zástupca žalovaného túto skutočnosť nerozporoval, sám poukázal na rozhodnutie Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 16C/147/2009, resp. konanie vedené na Krajskom súde v Nitre sp. zn. 9Co/48/2018, v ktorých bola právna skutočnosť, t. j. vlastnícke právo k pozemku parc. č. 1398/93 osvedčená. Pretože vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti nebolo medzi stranami sporu sporné, súd ďalšie dokazovanie v tomto smere nevykonával. Právny zástupca žalovaného v priebehu konania uznal, že stavba železničnej vlečky, ktorá sa nachádza na parcele žalobkyne, je neoprávnenou stavbou. Skutočnosť, že stavba železničnej vlečky postavená čiastočne na pozemku žalobkyne je neoprávnenou stavbou nebola medzi stranami sporu sporná, a preto súd v tomto smere ďalšie dokazovanie nevykonával.

1.3. Prvým spôsobom usporiadania vzťahov medzi vlastníkom pozemku a neoprávneným stavebníkom, ktorý je uvedený v § 135c ods. 1 OZ, je odstránenie stavby na náklady toho, kto stavbu zriadil. Odstránenie stavby však musí byť účelné, tak ako to predpokladá § 135c ods. 2 OZ. Súd prvej inštancie mal preukázané, že železničná vlečka čiastočne prechádzajúca cez parcelu 1398/93 je podľa § 2 ods. 5 zákona o dráhach s prihliadnutím na § 43a ods. 3 písm. b) stavebného zákona inžinierskou stavbou. Ďalej mal prvoinštančný súd za preukázané, že pozemok č. CKN 1398/93 o výmere 5.453 m² v katastrálnom území Š., ktorý je zastavaný stavbou železničnej vlečky, tvorí len nepatrnú časť z celkovej rozlohy pozemkov, na ktorých je vybudovaná stavba železničnej vlečky. Žalobca teda je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby podľa ustanovenia § 135c ods. 1 OZ ako vlastník pozemku, na ktorom bola stavba postavená, avšak je vlastníkom len veľmi nepatrnej časti pozemkov, na ktorých je zriadená stavba železničnej vlečky. Nepomerne väčšia časť stavby železničnej vlečky bola zriadená na pozemkoch samotného žalovaného a iných vlastníkov, a preto dôsledkom zaviazania žalovaného na odstránenie stavby železničnej vlečky s následným splnením povinnosti žalovaného ako stavebníka, by muselo nevyhnutne dôjsť k odstráneniu i tej časti stavby (nepomerne rozsiahlejšej), ktorá je zriadená na pozemkoch nepatriacich žalobcovi, hoci žalovaný s týmto odstránením stavby železničnej vlečky nesúhlasí a iní vlastníci stavbu železničnej vlečky nenamietajú (ide o vlastníkov väčšiny pozemkov, na ktorých sa stavba železničnej vlečky nachádza). Takýto výkon vlastníckeho práva žalobcu by bol na úkor vlastníckeho práva žalovaného a iných vlastníkov ako väčšinových vlastníkov pozemkov, na ktorých je postavená stavba železničnej vlečky a mal by za následok značný nepomer medzi účastníkmi konania. Nariadenie odstránenia stavby železničnej vlečky by tiež podľa názoru súdu malo za následok nevyváženosť v prospech žalobcu ako vlastníka pozemku parc. č. CKN 1398/93 o výmere 5.453 m² v katastrálnom území Š., ktorý tvorí cca 2,97 % z celkovej rozlohy pozemkov, na ktorých je železničná vlečka zriadená (cca 183.336 m²), oproti ostatným vlastníkom pozemkov zastavaných železničnou vlečkou.

1.4. Konajúci súd prvej inštancie ďalej uviedol, že zriadenie, ako aj prevádzka železničnej vlečky sa spravuje zákonom o dráhach a samotná železničná vlečka sa za dráhu považuje. Odstránenie takejto špecifickej stavby by bolo z hľadiska povolovacieho konania, času a finančných prostriedkov, ktoré by musel žalovaný na odstránenie stavby vynaložiť veľmi komplikované. Odstránenie železničnej vlečky by podliehalo zdĺhavému a časovo náročnému povolovaciemu konaniu správnych orgánov, nakoľko v prípade stavby železničnej vlečky je potrebné aplikovať aj zákon o dráhach. V zmysle § 12 zákona o dráhach môže o zrušení dráhy rozhodnúť len správny orgán na návrh vlastníka dráhy alebo na návrh ním povereného prevádzkovateľa dráhy so súhlasom vlastníka dráhy. Ak ide o železničnú dráhu, do ktorej sú zaústené ďalšie železničné dráhy, je potrebný aj súhlas vlastníkov týchto dráh. Rozhodnutie o zrušení dráhy je podkladom na konanie Špeciálneho stavebného úradu o odstránenie stavby dráhy a jej súčastí podľa stavebných predpisov.

1.5. Súd v ďalšom konštatoval aj tú skutočnosť, že odstránením časti stavby železničnej vlečky nachádzajúcej sa na dotknutom pozemku by došlo k znefunkčneniu prevádzky celej železničnej vlečky, ktorá by stratila svoje opodstatnenie. Ako uviedol právny zástupca žalovaného vo vzťahu k železničnej vlečke je nevyhnutné zohľadniť aj verejný záujem na zachovaní železničnej dráhy, nakoľko by mohla slúžiť na verejnoprospešné účely. Verejnoprospešný účel je navyše priamo zohľadnený aj v zákone o dráhach, keď má vlastník dráhy, ktorý nie je schopný trvalo udržiavať dráhu v prevádzkyschopnom stave, povinnosť ponúknuť túto dráhu na predaj verejnoprávny subjektom. Stavba železničnej vlečky je rozsiahla inžinierska stavba plniaca špecifické funkcie a jej odstránením by vznikli veľké straty na hodnotách. Podľa tvrdenia právneho zástupcu žalovaného (ktoré právny zástupca žalobkyne nerozporoval) stavba železničnej vlečky tvorí organický a funkčný celok s rozlohou cca 183.336 m²; táto rozloha nezahŕňa pozemky, na ktorých je vybudovaná železničná vlečka v priemyselnom areáli v katastrálnom území Š.U., ktorá je tiež súčasťou tejto inžinierskej stavby. Súd bol toho názoru, že ak mal žalovaný odstrániť stavbu železničnej vlečky na základe rozhodnutia súdu v tomto konaní, tzn. bez dlhodobého plánovania, vynaloženie takýchto neočakávaných prostriedkov v dôsledku poskytnutia súdnej ochrany vlastníckemu právu žalobkyne, ktorá je len nepatrným vlastníkom pozemkov, na ktorých sa nachádza stavba železničnej vlečky, by mohlo mať na hospodárenie žalovaného zásadne negatívny vplyv nielen z hľadiska potreby vynaloženia nákladov na odstránenie stavby, ale tiež z hľadiska straty funkcie železničnej vlečky, v dôsledku čoho by ju žalovaný nemohol reálne prevádzkovať. Súd prvej inštancie sa stotožnil s právnym názorom právneho zástupcu žalovaného, že postup žalobcu, ktorý nemá

reálny záujem a ani predstavu, ako by chcel a mohol pozemok po odstránení stavby železničnej vlečky využívať, a napriek tomu sa dožaduje jej odstránenia, je možné považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca sa nevyjadril k spôsobu užívania pozemku po prípadnom odstránení stavby železničnej vlečky. Nebolo vôbec preukázané, že by žalobca zvyšnú časť pozemku užíval, resp. že by mal preukázateľný zámer na využívanie uvedeného pozemku. Okresný súd ako súd vo veci konajúci následne poznamenal, že postup podľa § 135c ods. 1 OZ, teda odstránenie stavby by z vyššie uvedených dôvodov nesplnil účel predpokladaný zákonom - ochrana práv vlastníka pozemku by v prípade nariadenia odstránenia stavby bola v hrubom nepomere s ochranou práv vlastníka stavby (aj keď neoprávnenej), ktorá je na pozemku postavená. Ďalej argumentoval tým, že žalobkyňa v priebehu celého konania nepreukázala súhlas s prikázaním časti stavby, teda železničnej vlečky, do jej vlastníctva. Vzhľadom na rozlohu železničnej vlečky a skutočnosť, že na pozemku žalobkyne sa nachádza len časť železničnej vlečky by prikázanie stavby do vlastníctva žalobkyne tak ako to predpokladá § 135c ods. 2 OZ nebolo možné.

1.6. Za najrozumnejšie usporiadanie vzťahov medzi vlastníkom pozemku, t. j. žalobkyňou a vlastníkom neoprávnenej stavby, t. j. žalovaným je potrebné považovať postup podľa § 135c ods. 3 OZ, teda zriadenie vecného bremena za náhradu. Napriek tomu, že súd prvej inštancie tento názor predbežne prezentoval v priebehu konania, právny zástupca žalobkyne nenavrhol žiaden dôkaz, ktorý by preukazoval hodnotu vecného bremena, ktoré by súd v uvedenom prípade mohol zriadiť. Podľa § 185 CSP v sporových konaniach súd nemôže dôkazy navrhovať sám v zásade nikdy, výnimky sú ustanovené v § 185 ods. 2, 3 CSP. Dôkazné bremeno možno charakterizovať ako procesnú zodpovednosť strany za výsledok konania, pokiaľ je určovaný výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že strana neunesie svoje dôkazné bremeno je pre túto stranu vydanie nepriaznivého rozhodnutia. Právny zástupca žalobkyne nenavrhol dôkaz, ktorý by preukazoval hodnotu vecného bremena za náhradu, súd takýto dôkaz nemohol vykonať ex offio. Súd nepoznajúc primeranú hodnotu náhrady za zriadenie vecného bremena potom nemohol postupovať v súlade s § 135c ods. 3 OZ. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že vzhľadom na charakter neoprávnenej stavby postavenej na pozemku žalobkyne (železničná vlečka) a na minimálny rozsah, ktorým železničná vlečka ako stavba do pozemku žalobkyne zasahuje, nie je okrem postupu podľa § 135c ods. 3 OZ možné usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby inak. Žalovaný žiaden dôkaz, ktorý by preukazoval hodnotu vecného bremena nenavrhol, trval na odstránení stavby, ktorá podľa názoru súdu prvej inštancie nesplní účel predpokladaný občianskym právom. Vzhľadom na závery rezultujúce z vykonaného dokazovania a prijatý právny záver konajúci prvoinštančný súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

1.7. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 CSP s prihliadnutím na § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v konaní pred súdom prvej inštancie úspešný v plnom rozsahu, a preto mu bol priznaný nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. apríla 2024 sp. zn. 5Co/33/2023 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalovanému proti žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení uviedol, že zo strany žalobkyne napadnutý zamietajúci rozsudok súdu prvej inštancie nebol vydaný v konaní postihnutom výskytom niektorej z procesných väd obsiahnutých v ust. § 389 ods. 1 CSP, preto ho ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP v spojení s § 387 ods. 2 CSP potvrdil. Proces dokazovania zrealizovaný konajúcim prvoinštančným súdom bolo potrebné vyhodnotiť za plne súladný s obsahom ust. § 191 ods. 1 CSP, čo znamená, že stranami sporu dôkazy produkované v konaní boli vyhodnotené jednotlivo aj v ich vzájomnej súvislosti, s prihliadnutím na všetko vyšlé najavo počas sporu. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní rešpektoval aj záväzný právny názor odvolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 2 CSP, tak ako tento rezultoval zo zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/147/2020-580 zo dňa 27. 10. 2021. Rozsah skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bol dostatočným základom pre vynesenie objektívneho a predovšetkým spravodlivého rozhodnutia vo veci samej. Následné právne posúdenie zisteného skutkového stavu prvoinštančným súdom podľa ním odcitovaných ustanovení všeobecného hmotnoprávneho predpisu (OZ), všeobecného procesného predpisu (CSP) a špeciálnych právnych predpisov (zákon o dráhach a stavebný zákon) obsiahnutých v rámci bodov 49. až 63. odôvodnenia napadnutého rozsudku bolo vecne správne a zároveň relevantným spôsobom reagujúce na charakter právneho vzťahu vzniknutého medzi stranami

sporu aj na ich prednesy a dôkazy prezentované v tomto konaní.

2.2. Na zdôraznenie správnosti výroku napadnutého rozsudku, ktorým došlo k zamietnutiu žaloby žalobkyne odvolací súd poznamenal, že plne akceptuje dôvody jej zamietnutia prijaté a odôvodnené prvoinštančným súdom. Aplikácia hmotnoprávneho § 135c OZ na prejednávajúcu vec zo strany konajúceho súdu bola správne podmienená obsahom naposledy pripustenej zmeny žalobného petitu aj charakterom právneho vzťahu žalobkyne a žalovaného. Súd prvej inštancie v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku argumentačným spôsobom zodpovedajúcim obsahu ust. § 220 ods. 3 vety tretej CSP odprezentoval ním zaujatý právny názor ohľadom nemožnosti aplikácie ani jednej z troch alternatív usporiadania pomerov medzi vlastníkom pozemku (žalobkyňou) a vlastníkom stavby na cudzom pozemku (žalovaným), tak ako sú tieto zakomponované v ust. § 135c ods. 1 až 3 OZ. K nemožnosti aplikácie ust. § 135c ods. 1 OZ na vzniklý právny vzťah medzi stranami tohto sporu súd správne uviedol, že pri spôsobe vyporiadania podľa § 135c ods. 1 až 3 OZ nie je viazaný návrhmi účastníkov. Alternatívu č. 1, t. j. odstránenie stavby železničnej vlečky na náklady jej majiteľa (žalovaného) nepovažoval okresný súd správne za dôvodnú pre hrubý nepomer medzi ochranou práv vlastníčky pozemku (žalobkyne) s ochranou práv vlastníka železničnej vlečky (žalovaného), ktorá je na pozemku žalobkyne, aj keď neoprávnene postavená. V súvislosti s nedodržaním zásady účelnosti pri odstránení stavby podľa § 135c ods. 1 OZ bolo dôvodne konštatované, že do úvahy nepripadá ani postup podľa § 135c ods. 2 OZ, t. j. prikázanie stavby železničnej vlečky do vlastníctva žalobkyne, pretože výmera parcely žalobkyne č. CKN 1398/93 predstavuje 5.453 m², čo je cca 2,97 % z celkovej výmery pozemkov 183.336 m², na ktorých sa nachádza železničná vlečka. Jej odstránením by totiž došlo k znefunkčneniu jej prevádzky; takisto je potrebné zohľadniť verejný záujem na zachovaní železničnej dráhy. S poukazom na uvedené takéto výkony vlastníckeho práva žalobkyne by bol na úkor vlastníckeho práva žalovaného aj ostatných väčšinových vlastníkov, resp. spoluvlastníkov pozemkov, na ktorých je zrealizovaná uvedená stavba. Žalobkyňa v konaní nepreukázala ani súhlas ostatných vlastníkov s prikázaním stavby železničnej vlečky do jej vlastníctva. Ohľadom nemožnosti daný právny vzťah posúdiť podľa § 135c ods. 3 OZ ako tretej a poslednej do úvahy prichádzajúcej alternatívy vyriešenia sporu konajúci súd opodstatnene uviedol, že v súvislosti so zriadením vecného bremena za náhradu právny zástupca žalobkyne (hostujúci euroadvokát) v rámci dôkazného bremena, ktoré ju zaťažovalo, nenavrhol žiaden dôkaz preukazujúci hodnotu vecného bremena, ktorého zriadenie by v danom prípade podľa § 135c ods. 3 OZ prichádzalo do úvahy. V tejto súvislosti súd prvej inštancie správne poukázal na svoju obmedzenú iniciatívu navrhovať dôkazy; výnimka daná v ust. § 185 ods. 2 a 3 CSP sa na prejednávajúcu vec nevzťahuje vzhľadom na charakter vykonať sa majúceho dôkazu. Neunesenie dôkazného bremena žalobkyňou v naznačenom smere primálo správne súd prvej inštancie v kontexte vyššie uvedených ďalších dôvodov k zamietnutiu žaloby ako nedôvodnej.

2.3. Odvolaciu námietku žalobkyne, že konajúci súd nedostatočne zistil okruh ostatných vlastníkov pozemkov nachádzajúcich sa pod stavbou danej železničnej vlečky, odvolací súd pri zohľadnení predmetu konania, t. j. usporiadania vzťahov medzi žalobkyňou ako vlastníčkou parc. č. 1398/93 a žalovaným ako vlastníkom stavby železničnej vlečky sčasti nachádzajúcej sa na tejto parcele, považoval za irelevantnú. Na margo vznesenej odvolacej námietky spochybňujúcej vlastnícke právo žalovaného k železničnej vlečke odvolací súd poznamenal, že v priebehu konania pred súdom prvej inštancie vlastnícke právo žalovaného spochybňované nebolo a ak by bol konajúci súd názoru, že v žalobe označenému žalovanému nesvedčí pasívna vecná legitímácia, tak by žalobu žalobkyne zamietol z tohto dôvodu bez toho, aby vo veci vykonal rozsiahle dokazovanie.

2.4. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 36 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP a nárok na ich náhradu v plnom rozsahu priznal úspešnému žalovanému proti neúspešnej žalobkyňi. O výške tohto nároku rozhodne súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala poukazom na ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. V dovolaní uviedla, že odvolací súd nesprávne právne posúdil a rozhodol právnu otázku vyriešenia sporného vzťahu neoprávnenej stavby žalovaného na pozemku dovolateľky (ust. § 135c Obč. zák.) zamietnutím žaloby z procesného dôvodu, ktorý nemá oporu v zákone ani v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, keď nevyužil žiadny ďalší možný spôsob vyriešenia sporného vzťahu, ktoré uvádza §

135c Občianskeho zákonníka, hoci súd má vždy povinnosť tento sporný vzťah do budúcnosti bezpodmienečne vysporiadať. Dovolateľka považuje spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu, potvrdzujúceho rozsudok súdu prvej inštancie, za nesprávny a za rozhodnutie, ktorým odvolací súd nesprávne vyriešil právnu otázku, ktorá doteraz nebola dovolacím súdom vyriešená, teda či je súd oprávnený zamietnuť žalobu o odstránenie neoprávnenej stavby vecného bremena, ktoré žalobca vo svojej žalobe nepožadoval zriadiť a ani ich nikdy zriadiť nenavrhol, keď úvahy o možnom spôsobe riešenia sporu zriadením vecného bremena vznášal súd. Súd zamietol žalobu len a iba z dôvodu, že dovolateľka nemala uniesť dôkazné bremeno na niečo, čo nikdy netvrdila v žalobe ani inokedy a ani nikdy nenavrholala. Pokiaľ sa úvahy súdu o spôsobe riešenia spornej veci uberali k vecnému bremenu, bolo jeho povinnosťou zaistiť si potrebné podklady a neprenášať dôkazné bremeno na dovolateľku, ktorá žiadala odstránenie neoprávnenej stavby a v tomto smere niesla aj uniesla dôkazné bremeno. V zmysle argumentácie žalobkyne je vecou súdu, aby v každom prípade našiel najvhodnejšie riešenie, ktoré by bolo v súlade so znením aj s účelom § 135c Obč. zák., s princípmi, na ktorých je založené platné občianske právo aj s Chartou základných práv a slobôd v situácii, keď dovolateľka ako vlastníčka pozemku, na ktorom je umiestnená neoprávnená stavba žalovaného, je neprimerane obmedzovaná trpením cudzej neoprávnenej stavby, ale žalovaný ako vlastník neoprávnenej stavby jej užívaním žiadnym spôsobom obmedzovaný nie je. Dovolateľka označila za povinnosť súdu vo verejnom záujme a v súlade s potrebou spoločnosti spravodlivo vymedziť práva vlastníkov pri ich vzájomnej kolízii. Uviedla, že považuje rozhodnutie odvolacieho súdu (aj súdu prvého stupňa) za vnútorne rozporné, keď zamietnutie žaloby bolo odôvodňované neunesením dôkazného bremena dovolateľkou vo vzťahu k určeniu hodnoty vecného bremena, hoci žalobný návrh obsahuje jej návrh na odstránenie stavby a neobsahuje žiaden iný návrh či žalobné tvrdenie o inom spôsobe riešenia sporu. Pokiaľ na strane dovolateľky neexistovalo tvrdenie či návrh o vecnom bremene, potom na jej strane nemohlo nikdy existovať dôkazné bremeno, teda žiadna dôkazná povinnosť na preukázanie hodnoty vecného bremena, čo by napokon bolo úplne proti obsahu jej skutkových tvrdení a žalobnému, resp. zmenenému žalobnému petitu; obsah jej žaloby bol formulovaný ako návrh na odstránenie stavby podľa § 135c OZ. Základom obsahu žaloby bolo tvrdenie o neoprávnenej stavbe žalovaného na pozemku dovolateľky a s týmto žalobným tvrdením bezprostredne súviselo jediné dôkazné bremeno dovolateľky na preukázanie tvrdenia o neoprávnenej stavbe. Obsah, rozsah a okruh dôkazného bremena, teda dôkazná povinnosť dovolateľky bol vymedzený žalobným návrhom a tvrdeniami v ňom obsiahnutými.

3.2. Ak odvolací súd potvrdzujúcim rozhodnutím dospel k hodnoteniu stavby žalovaného na pozemku vo vlastníctve dovolateľky ako stavby neoprávnenej, potom je zrejmé, že dovolateľka uniesla dôkazné bremeno na preukázanie všetkých svojich skutkových tvrdení obsiahnutých v žalobnom návrhu a splnila tak svoju dôkaznú povinnosť v tomto spore. Dovolateľka sa domnievala, že súdne konanie o vysporiadaní neoprávnenej stavby podľa § 135c OZ je konaním, kde z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vysporiadania vzťahu medzi účastníkmi a v ktorom súd nie je viazaný žalobným návrhom ani dôkaznými návrhmi strán sporu. Za uvedenej procesnej situácie neviazanosti súdu návrhom, a teda ani dôkaznými návrhmi účastníkov a s ohľadom na súdom predbežne zvolený spôsob riešenia sporu medzi dovolateľkou a žalovaným postupom podľa ust. § 135c ods. 3 Obč. zák. si musí súd sám, a nie dovolateľka, ním zvolený či zamýšľaný spôsob riešenia vysporiadania medzi oprávnenou dovolateľkou a žalovaným (v intenciách ustanovenia § 135c OZ), tiež vzhľadom na zákonnú povinnosť sám zabezpečiť potrebné podklady a dôkazy, v tomto prípade dôkaz o hodnote vecného bremena tak, aby mohol spor rozhodnúť v intenciách svojej vlastnej voľby spôsobu vysporiadania. Preto je záver odvolacieho súdu vo forme potvrdenia rozhodnutia súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby z dôvodu neunesenia dôkazného bremena dovolateľkou ohľadom hodnoty vecného bremena nedôvodný a nesprávny. Odvolací súd svojím rozhodnutím založil nespravodlivé, bezodplatné a úplne znevýhodňujúce obmedzenie vlastníckeho práva dovolateľky súkromnoprávnou stavbou žalovaného, bez náhrady a bez toho, aby vzal do úvahy postup žalovaného, spočívajúci v dlhodobom, neoprávnenom a bezodplatnom užívaní celého pozemku dovolateľky na jeho podnikateľskú činnosť. Odvolací súd na základe záverov plynúcich z vykonaného dokazovania aj s ohľadom na predbežné posúdenie sporu spočívajúce v zriadení vecného bremena na pozemku dovolateľky v prospech vlastníka neoprávnenej stavby prekvapivo žalobu zamietol s odkazom na neunesenie dôkazného bremena žalobkyňou vo vzťahu k hodnote vecného bremena v prospech vlastníka neoprávnenej stavby. Nesprávne právne posúdil splnenie formálnych i materiálnych podmienok ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka pre zvolený spôsob riešenia sporného vzťahu. Konanie o

vysporiadaní vzťahu neoprávnenej stavby je konaním, kde zo znenia § 135c OZ vyplýva určitý spôsob vysporiadania vzťahu medzi účastníkmi a súd nie je viazaný návrhmi účastníkov (§ 153 ods. 2 CSP, § 216 ods. 2 CSP). Súd by mal pri svojom rozhodovaní zohľadniť všetky okolnosti veci, čo sa v tomto prípade nestalo a malo za následok nesprávne právne posúdenie, a teda aj nesprávne rozhodnutie vo veci.

3.3. Dovolateľka ďalej uviedla, že odvolací súd, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa nesprávne právne posúdil vec aj v časti stanovenia povinnosti dovolateľky na náhradu trov odvolacieho konania žalovanému vo výške 100 %. Nesprávne vyložil ust. § 255 ods. 1 CSP vo vzťahu k hodnoteniu úspechu a neúspechu vo veci v situácii, keď aj žalovaný navrhoval riešenie sporu zriadením vecného bremena, ktoré nepodporil žiadnym dôkazným návrhom a alternatívne zamietnutím žaloby. Úspech žalovaného nemožno teda hodnotiť ako 100 % a odôvodňujúci rozhodnutie súdu o jeho nároku na náhradu trov konania vo výške 100 %. Aj s ohľadom na túto okolnosť nemožno jednoznačne vyvodiť mieru úspechu a neúspechu každej zo strán sporu.

3.4. Vzhľadom na uvedené dovolateľka navrhla dovolaciemu súdu rozhodnutie odvolacieho súdu v spojitosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne a právne správne, preto navrhol dovolanie žalobkyne v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP), preto neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

8. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9. V zmysle argumentácie dovolateľky odvolací súd nesprávne právne posúdil a rozhodol právnu otázku vyriešenia sporného vzťahu neoprávnenej stavby žalovaného na pozemku dovolateľky (ust. § 135c Obč. zák.) zamietnutím žaloby z procesného dôvodu, ktorý nemá oporu v zákone ani v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, keď nevyužil žiadny ďalší možný spôsob vyriešenia sporného vzťahu, ktoré uvádza § 135c Občianskeho zákonníka, hoci v zmysle námietok dovolateľky má súd vždy povinnosť tento sporný vzťah do budúcnosti bezpodmienečne vysporiadať.

10. Podľa ustanovenia § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil (ďalej len „vlastník stavby“). Pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastníkom pozemku súhlasí (§ 135c ods. 2 OZ). Súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe (§ 135 c ods. 3 OZ).

10.1. Ustanovenie § 135c OZ sa týka tzv. neoprávnenej stavby. Pre aplikáciu § 135c OZ sa vyžaduje stavba, ktorá je neoprávnene zriadená a ktorá je na cudzom pozemku. Pod stavbou je nutné rozumieť len stavbu, ktorá je spôsobilým predmetom občianskoprávných vzťahov v zmysle § 118 ods. 1 a § 119 OZ. Nároky vyplývajúce z § 135c OZ sa preto nebudú vzťahovať na tie stavby, ktoré nie sú nehnuteľnými vecami a charakter stavby im vyplýva len z § 43 a § 43a StavZ. Neoprávnenou je taká stavba, ktorá bola postavená na cudzom pozemku bez toho, aby vlastník stavby mal k jej postaveniu občianskoprávne oprávnenie. Pod takýmto oprávnením treba rozumieť najmä vlastnícke právo, vecné bremeno, obsahom ktorého je právo zriadiť stavbu a obligačné právne úkony, v rámci ktorých dáva vlastník súhlas na zriadenie stavby na jeho pozemku (napr. nájomná zmluva).

10.2. Ustanovenie § 135c OZ upravuje osobitný typ vlastníckych žalôb, špeciálnych k všeobecným vlastníckym žalobám upraveným v § 126 OZ. Kumulácia týchto žalôb však nie je vylúčená a vlastník pozemku má možnosť domáhať sa súčasne jeho vypratania i odstránenia neoprávnenej stavby na ňom zriadenej. Podanie žaloby podľa § 135c OZ sa nepremlčuje. Domáhanie sa vyporiadania neoprávnenej stavby vlastníkom pozemku v dlhšom časovom odstupe od zistenia tejto skutočnosti však môže mať vplyv na spôsob rozhodnutia súdu. V tejto súvislosti nemožno vylúčiť ani vydržanie vecného bremena zodpovedajúceho právu stavby zo strany vlastníka stavby. Občiansky zákonník v § 135c ustanovuje spôsoby vyporiadania neoprávnenej stavby rozhodnutím súdu, a to odstránenie stavby na náklady jej vlastníka (§ 135c ods. 1), prikázanie stavby za náhradu do vlastníctva vlastníka pozemku, ak by odstránenie stavby nebolo účelné a vlastník pozemku s tým súhlasí (§ 135c ods. 2), inak, najmä zriadením vecného bremena v prospech vlastníka stavby za náhradu (§ 135c ods. 3). V uvedenom poradí spôsobov vyporiadania je obsiahnutá aj ich „preferenčná postupnosť“. Súd by mal preto vždy najprv skúmať, či je možné odstránenie stavby, následne prikázanie stavby do vlastníctva vlastníka pozemku a nakoniec iné možnosti vyporiadania. V tejto postupnosti je zohľadnená i hodnotová podstata celého inštitútu vyporiadania neoprávnenej stavby, účelom ktorého je chrániť vlastníka pozemku pred neoprávneným stavebným zásahom do jeho vlastníctva. Uvedeným poradím však nie je viazaný vlastník pozemku, ktorý môže ako žalobca navrhovať ľubovoľný spôsob vyporiadania, a to aj alternatívne. Keďže konanie o vyporiadaní stavby je konaním, kde zo znenia § 135c OZ vyplýva určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami, ani súd nie je v tomto konaní viazaný návrhmi účastníkov (§ 153 ods. 2 OSP, § 216 ods. 2 CSP). Súd by mal pri svojom rozhodovaní zohľadňovať všetky okolnosti prípadu, a to najmä skutočnosti, za ktorých bola stavba postavená, dobromyseľnosť stavebníka aj to, či je stavebník naďalej vlastníkom stavby, účel užívania stavby či rozsah, v akom stavba bráni využívaniu pozemku.

10.3. Pri posudzovaní účelnosti odstránenia stavby treba skúmať majetkový a ekonomický dopad, resp. stratu, ktorú by to mohlo mať na jej vlastníka. Osobitný prístup si vyžadujú stavby slúžiace ako obydlie (čl. 21 ods. 3 Ústavy SR) najmä pre maloleté deti. Vo vzťahu k niektorým stavbám bude nutné zohľadniť aj prípadný verejný záujem na ich zachovaní, napríklad ak tieto slúžia na verejnoprospešné účely (čistička odpadových vôd) alebo možnosť vyvlastniť dotknutý pozemok za účelom zriadenia takejto stavby. I keď to zákon výslovne neuvádza (ako je tomu v § 127 ods. 2 OZ), práve v prípade takýchto stavieb by mal súd požiadať o stanovisko stavebný úrad. V opačnom prípade by totiž mohla hroziť nevykonateľnosť súdneho rozhodnutia o odstránení stavby, ak by stavebný úrad pri takejto stavbe nevydal povolenie na jej odstránenie podľa § 88 ods. 3 StavZ. Stavebný úrad totiž nie je prípadným rozhodnutím súdu o odstránení stavby viazaný, a to ani z pohľadu vyhodnotenia verejného záujmu na ďalšej existencii stavby. Uvedené platí aj opačne, rozhodnutie stavebného úradu o nariadení odstránenia stavby alebo o povolení jej odstránenia (§ 88 ods. 1 a 3 StavZ) nie je pre súd záväzná a nie je ani dôvodom na zastavenie súdneho konania vo veci § 135c OZ.

10.4. Ak súd dôjde k záveru, že odstránenie stavby by nebolo účelné, môže rozhodnúť o prikázaní stavby do vlastníctva vlastníka pozemku. Predpokladom takéhoto rozhodnutia je ale výslovný súhlas vlastníka pozemku, ktorý môže vyplývať buď z podanej žaloby, alebo z vyjadrenia v súdnom konaní. Súd však môže prikázať vlastníctvo stavby len za náhradu. Zákon výšku náhrady výslovne nestanovuje, avšak z kontextu je zrejmé, že musí ísť o náhradu primeranú, teda zodpovedajúcu hodnote stavby v danom čase a mieste. Rozhodnutie súdu o prikázaní stavby do vlastníctva vlastníka pozemku má konštitutívny charakter a jeho právoplatnosťou dochádza k vzniku vlastníctva (§ 132 ods. 2 OZ).

10.5. Ak súd nerozhodol o odstránení stavby a ani neprikázal stavbu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, môže zvoliť iný spôsob vyporiadania. Vzhľadom na nepredvídateľnosť všetkých do úvahy

prichádzajúcich situácií dal zákon súdu možnosť, aby sám našiel a aplikoval spravodlivé usporiadanie vzťahov (§ 1 OSP, čl. 2 ods. 1 CSP). Ustanovenie § 135c ods. 3 OZ ako príklad takéhoto rozhodnutia uvádza zriadenie vecného bremena za náhradu, ktoré by oprávňovalo vlastníka stavby túto užívať. Išlo by sa o vecné bremeno in rem. Vo výške náhrady za zriadenie vecného bremena by potom mala byť okrem trhovej hodnoty (hodnoty, za ktorú by bolo možné v danom čase a mieste uzavrieť podobnú zmluvu) zohľadnená aj skutočnosť, že vlastník stavby konal nedovoleným spôsobom a zasiahol protiprávne do vlastníctva vlastníka pozemku, prípadne aj obmedzil užívanie ďalších príľahlých pozemkov. Zriadenie vecného bremena súdom podľa § 135c ods. 3 OZ treba odlišovať od súdom zriaďovaného vecného bremena podľa § 151o ods. 3 OZ, ktorého účelom je pri odlišnom vlastníctve stavby a príľahlého pozemku riešiť otázku prístupu k stavbe.

10.6. Návrh na súd podľa § 135c ods. 1 a 2 OZ môže podať len vlastník pozemku proti vlastníkovi stavby (nie proti jej užívateľovi). Ak je pozemok pod stavbou vo vlastníctve viacerých spoluvlastníkov, mala by byť žaloba podaná nadpolovičnou väčšinou spoluvlastníkov počítanou podľa veľkosti podielov (analogicky podľa § 139 ods. 2 OZ). Návrh podľa § 135c ods. 3 OZ môže podať okrem vlastníka pozemku aj vlastník stavby. Pri návrhu vlastníka stavby však súd môže rozhodnúť len spôsobom predpokladaným v tomto odseku; nemôže rozhodnúť podľa § 135c ods. 1 a 2 OZ.

11. V súvislosti s dovolacou námietkou nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom pri riešení právnej otázky vyriešenia sporného vzťahu neoprávnenej stavby žalovaného na pozemku dovolateľky (§ 135c Obč. zák.), keď súd nevyužil žiadny ďalší možný spôsob vyriešenia sporného vzťahu, ktoré uvádza § 135c Občianskeho zákonníka, dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že namieta tak dôvodne.

11.1. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že plne akceptoval dôvody zamietnutia žaloby prijaté a odôvodnené prvoinštančným súdom. K aplikácii hmotnoprávneho ust. § 135c OZ na prejednávajúcu vec okresným súdom odvolací súd uviedol, že táto bola správne podmienená obsahom naposledy pripustenej zmeny žaloby aj charakterom právneho vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným. Pri vyporiadaní podľa § 135c ods. 1 až 3 OZ súd nie je viazaný návrhmi strán sporu. Odstránenie stavby železničnej vlečky na náklady jej majiteľa (žalovaného) ako alternatívu č. 1 okresný súd podľa odvolacieho súdu správne nepovažoval za dôvodné, pretože ochrana práv vlastníčky pozemku (žalobkyne) by bola v hrubom nepomere s ochranou práv vlastníka železničnej vlečky (žalovaného), ktorá je na pozemku žalobkyne, aj keď neoprávnene postavená. V súvislosti s nedodržaním zásady účelnosti pri odstránení stavby podľa § 135c ods. 1 OZ bolo súdom dôvodne konštatované, že do úvahy nepripadá ani postup podľa § 135c ods. 2 OZ, t. j. prikázanie stavby železničnej vlečky do vlastníctva žalobkyne, pretože výmera parcely žalobkyne č. CKN 1398/93 predstavuje 5.453 m², čo je cca 2,97 % z celkovej výmery pozemkov 183.336 m², na ktorých sa nachádza predmetná železničná vlečka. Ohľadom nemožnosti daný právny vzťah posúdiť podľa ust. § 135c ods. 3 OZ ako tretej a poslednej do úvahy prichádzajúcej alternatívy vyriešenia tohto sporu odvolací uviedol, že v súvislosti so zriadením vecného bremena za náhradu právny zástupca žalobkyne v rámci dôkazného bremena, ktoré ju zaťažovalo, nenavrhol žiaden dôkaz preukazujúci hodnotu vecného bremena, ktorého zriadenie by v danom prípade podľa § 135c ods. 3 OZ prichádzalo do úvahy.

11.2. Dovolací súd v súvislosti s uvedeným konštatuje, že pri voľbe spôsobov vyporiadania neoprávnenej stavby (§ 135c obč. zák.) treba vychádzať z poradia, v akom zákon vypočítava jednotlivé spôsoby vyporiadania neoprávnenej stavby a z princípov, na ktorých je založené občianske právo. V prvom rade je vždy potrebné zvažovať odstránenie neoprávnenej stavby, korektívom ktorého je účelnosť tohto postupu. Konanie o vysporiadanie neoprávnenej stavby je konaním, kde z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vysporiadania vzťahu medzi účastníkmi, preto súd nie je viazaný žalobným návrhom vlastníka pozemku. Ak súd dospeje k záveru, že žalobcom navrhnutý spôsob vysporiadania nie je možný, nemôže žalobu o jej odstránenie zamietnuť, ale musí rozhodnúť o úprave vzťahu medzi stranami sporu niektorým z ďalších spôsobov, vyplývajúcim z § 135c Občianskeho zákonníka. V prípade zriadenia vecného bremena je súd povinný ex offi stanoviť aj jeho rozsah a výšku náhrady za jeho zriadenie.

11.3. Dovolací súd v súhrne preto uvádza, že ak žaloba dovolateľky bola zamietnutá vzhľadom na nemožnosť daný právny vzťah posúdiť za aplikácie ust. § 135c ods. 3 OZ ako tretej a zároveň aj poslednej do úvahy prichádzajúcej alternatívy vyriešenia tohto sporu, pretože žalobkyňa v rámci

dôkazného bremena, ktoré ju zaťažovalo, nenavrhol žiaden dôkaz preukazujúci výšku náhrady za zriadenie vecného bremena, ktorého zriadenie by podľa § 135c ods. 3 OZ prichádzalo do úvahy, súdy nižších inštancií nepostupovali v súlade s ustanovením § 135c OZ. Pokiaľ obsah spisu nepodáva dostatok skutkových podkladov pre zriadenie vecného bremena, zabezpečí tieto súd a vzniknuté náklady s tým súvisiace, pokiaľ nebudú hradené z preddavkov platených stranami sporu, zohľadní v rozhodnutí o náhrade trov konania štátu.

12. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom spore odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nesprávnych právnych záveroch, a založil tým prípustnosť a dôvodnosť dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

13. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, aj súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.